

ДО

СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ

НА

ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ОТГОВОРИ

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Институционален индекс	Дата
BCC - 3645/ko	04-02-20

2022

от Надя Пеловска-Дилкова-кандидат за заемане на длъжността „Административен ръководител-председател“ на Окръжен съд-Враца

Относно: въпроси на г-жа Биляна Гяурова-Вегертседер-Директор на Български институт за правни инициативи

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

УВАЖАЕМА Г-ЖО ГЯУРОВА-ВЕГЕРТСЕДЕР,

Във връзка със зададените ми въпроси, изразявам следното становище:

По въпрос 1: Водената в момента в публичното пространство дискусия за промени в Конституцията на Република България в частта за съдебната власт има изцяло политически характер и на този етап не почива на никакви конкретни предложения за изменение на Конституцията. По тези причини не мога да взема отношение по поставения въпрос, още повече, че без да е факт конкретен Законопроект за изменение и допълнение на Конституцията, коментарът би имал изцяло характер на политическо становище, каквото от действащ магистрат не е допустимо.

По въпрос 2: Концепцията за общностния съд е развита и приложена в държави от системата на прецедентното право и е свързана с решаването на проблемите на уязвимата част

от местната общност-деца, жертви на домашно насилие, хора с психични проблеми, наркозависими. В държавите, в които тази концепция се прилага правораздавателният подход към посочените групи е свързан също с насочване към определени социални програми и с проследяване на ефекта от това. Не може да има спор, че този подход и организация са израз на осъществявана от държавата грижа към уязвимите групи и форма на превенция. Не може да има спор също така, че подобен подход към уязвимите групи от общността е правилен и добър.

Националната ни правна система, както и структурата на съдилищата в настоящия ѝ вид, не дават възможност тази концепция да бъде приложена и у нас. Реални възможности за частичното ѝ прилагане не виждам да има и в нито един от обсъжданите модели за реформа на съдебната карта, още повече, че въвеждането дори само на елементи от концепцията не би имало реален ефект, ако паралелни реформи не се осъществят и в други държавни или общински органи и структури-социални служби, служби за закрила на детето, комисии за борба в противообществени прояви на непълнолетни и малолетни и други. Затова общото ми мнение е, че без целенасочена държавна политика, резултатът, който се търси от идеята за общностния съд не би се постигнал и въвеждането на елементи от тази концепция само в работата на съдилищата ще бъде безпредметно.

По въпрос 3: Отговорът на така поставеният въпрос е твърде обемен, най-малко защото се отнася, както до разглеждане натовареността на органите от различни нива, така и до натовареността на отделните органи от едно ниво, а също и до натовареността на отделните магистрати. Застъпвам становището, че в основата на преценката би следвало да бъде утвърдена норма за индивидуална натовареност на магистратите по отделни нива на органите, като на базата на тази норма да се извършва планирането магистратските щатове.

Тъй като отговорът на въпроса действително е твърде обемен, ще маркирам единствено някои мои виждания, касаещи натовареността на окръжните съдилища.

От Анализа на натовареността на съдилищата през 2020г. се вижда, че щатната натовареност на преобладаващия брой окръжни съдилища на база постъпили дела се движи между 7 и 9 дела месечно. Това показва, че с някои малки изключения постъпленията на база щат в окръжните съдилища са изравнени и като цяло щатове са добре предвидени от страна на кадровия орган. По отношение стоящите извън този диапазон окръжни съдилища, от компетентността на Висшия съдебен съвет е да анализира организационните им нужди и особености и при необходимост от това да внесе съответни промени в щата. Нека не забравяме въпреки това, че за да се прецени конкретния необходим за един съд щат, постъпленията на делата трябва да бъдат изследвани не само за едногодишен период, а за период от няколко последователни години.

При тези данни за щатните постъпления очевидно анализът на натовареността следва да се съсредоточи върху причините за разликата между щатната и действителната натовареност. По мое виждане най-честите причини за тази разлика са ненавременното приключване на конкурсите конкурси и произтичащото от това забавяне командироване на съдии в по-горни съдилища. Доколкото конкурсите са свързани с необходимостта от атестиране, до известна степен последните промени в ЗСВ, отнасящи се до атестационната процедура, дават предпоставка за намаляване на времето за приключване на конкурсните процедури. Очевидно е обаче, че възприетият в момента законодателен модел на атестирането и конкурсите не е подходящ и следва да претърпи промяна. Изразявам мнението на колегите си от състава на ОС-Враца, което споделям, че своята роля в конкурсните процедури следва да намери и общото събрание на съответния окръжен съд, което би могло да дава мнение за работата на кандидатите за повишаване.

Във всички случаи считам, че навременното обявяване на конкурсите и съкращаването на времето за тяхното приключване, ще осигури доближаване на действителната до щатната натовареност и ще доведе до естествено отпадане на нуждата от командироване в сегашния му обем. Ефект от това ще има и в посока намаляване висящността на делата. Всичко това обаче е свързано най-вече със законодателни промени.

По въпрос 4: Считам, че възнагражденията не са на преден план в „дневния ред“ на съдиите и въпросите, които те определят като приоритетни. Личното ми мнение е, че законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата не е подходящ подход.

По въпрос 5: Общият идеен замисъл на Единната информационна система на съдилищата е добър и необходимостта от нея не се оспорва от съдиите. Все още обаче е твърде кратък периода, през който съдилищата работят с нея, за да бъде давана категорична оценка за ефективността и полезността ѝ, но очакванията са тя да заработи добре. Факт е, че на този етап от разработването ѝ тя търпи много критики, които най-общо се свеждат до това, че затормозява значително работния процес и отчетността в статистически аспект. Като най-голям недостатък на въвеждането на ЕИСС съдиите и служителите отчитат липсата на адекватни обучения за работа с нея, доколкото в много случаи процесът на въвеждането на данни, вкл. вписването на съдебните актове, не съответства на процесуалната уредба и логика и е излишно усложнен. Затормозяващи също са прекалено обилните действия за вписване на актовете и различния подход при вписване на отделните видове актове, както и излишно дългото време, което се отделя за промяна на съдебните състави при отсъствие на отделни съдии /най-общо казано проблеми с разпределението и преразпределението, доколкото системата за разпределение почива на предварително заложените въззивни състави/.

От друга страна обаче, не може да се отрече, че е предвидена възможност за доразвиване и доразработване на ЕИСС, като това ще осигури постепенното ѝ балансиране. Считам, че разработчика на системата и съответната работна група, заета с това, ще разгледат задълбочено постъпващите от съдилищата предложения за промени и ще внесат съответните такива, така че системата да се опрости и заработи по-добре.

По въпрос 6: Макар и не толкова обилна, практиката до момента все пак е показала, че медиацията е добър

алтернативен способ за разрешаване на спорове и е особено подходяща напр. при брачни спорове, при спорове за упражняване на родителски права, за издръжка и пр. Водени именно от разбирането за ползите от медиацията, съдиите от Окръжен съд-Враца взехме решение за изграждането на Център по медиация, който е факт от 2020г. Въвеждането на задължителна медиация по някои видове дела по-скоро би спомогнало за утвърждаването ѝ като алтернативен начин за разрешаването на спорове и приетата от СК на ВСС Концепция добре обосновава това. Резерви имам към част от предвидените в концепцията санкции и по конкретно възможността за връщане на исковата молба или въззивната жалба при отказ на ищеца от медиация, доколкото в известна степен това влиза в противоречие с препоръките към националните законодатели, дадени от Европейската комисия за ефективност на правосъдието, които са основани на ЕКПЧ и Хартата на основните права на Европейския съюз. Макар и по дело, касаещо потребителските спорове, възможност за такава санкция е отрецена и от Съда на ЕС по повод по тълкуване на чл. 1 и чл.2, пар. 1 от Директива 2013/11/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 май 2013 г. Концепцията обаче е една много добра основа както за вземане на решение от страна на законодателя, така и за публично обсъждане, предхождащо вземането на законодателното решение.

По въпрос 7: На първо място считам, че сравнения между конкретни съдилища, в случая между ОС-Враца и СНС, не е коректно да се извършват, още повече, че с конкретната статистика за делата на СНС по брой и видове не съм запозната. Не съм запозната и с кадровите и организационни проблеми, които има този съд. Считам също, че не случайно Висшият съдебен съвет води самостоятелна статистика за СНС и СГС, което още веднъж показва, че тези съдилища имат характеристики и особености, които са различни от тези на останалите съдилища от същия ранг. Некоректно е също така да се ползват статистическите данни само за определена година, за да се правят генерални изводи колко натоварен е един съд и има ли кадрови проблеми той, още повече, че по показател щатна натовареност месечно на един съдия по разгледани дела, за

следващата 2021г. Окръжен съд Враца вече е с показател 9,16.

Личното ми мнение е, че кадрови проблем в един съд има не само когато щатната му численост трайно не съответства на големия брой постъпващи дела, но и когато **заетия** щат непрекъснато намалява и това е свързано с непрекъснатата необходимост от вътрешни реорганизации. А не може да има спор, че незаетият щат увеличава действителната натовареност, която за изминалата 2021г. в Окръжен съд-Враца вече е 10,59 месечно при делата за разглеждане. Както това се вижда и от концепцията ми, кадровия проблем, който е очертан е свързан в крайна сметка с това, че в резултат на освобождаването на съдии, поради навършване на 65 годишна възраст все по-трудно става поддържането на отделения в съда. Именно, поради съкращаването на щата през последните 7 години и най-вече поради незаетия щат, търговското отделение на съда вече е закрито и всички съдии от гражданското отделение разглеждат както граждански-първоинстанционни и въззивни дела, така и търговски дела, в т.ч. и за търговска несъстоятелност. Само по себе си това създава големи трудности най-вече в квалификацията на съдиите, доколкото особено материята по търговска несъстоятелност е изключително сложна. Делата в гражданското отделение /за изминалата година 1042 дела на производство плюс около 100 бр.дела по несъстоятелност/ вече се разпределят само между 4 титулярни съдии и двама командировани, поради което считам за очевидно, че ако щатът продължава да се съкращава в отделението няма да може да се сформира повече от 1 въззивен състав. По най-прости сметки натовареността при посочения брой дела-1042 ще бъде 14,47 дела месечно на 1 съдия при 6-ма съдии в отделението, 17,37 бр.дело месечно при 5-ма съдии и 21,70 бр.при състав от 4-ма съдии. Резултатът от това ще е не само забавяне на делата и висока индивидуална натовареност на съдиите, но и липса на качество в правораздаването. Затруднение за съдиите, което води до увеличение на натовареността им, е и преразпределението на дела, което са налага да се извършва при освобождаването на пенсиониращите се съдии- новият докладчик поема допълнителни дела, следва да се запознава

с новото дело от самото му начало, да участва в допълнителни съдебни заседания по насрочените „наследени“ дела, да „вмества“ тези дела в графика си и пр. По посочените причини продължавам да поддържам, че щатния брой на съдиите от гражданското отделение не следва да бъде по-малък от 6 бр.

Що се отнася до наказателното отделение на съда, в момента в него работят 5 съдии, на двама от които през 2024г. предстои навършване на 65 годишна възраст. Това означава, че ако щатът се съкрати или остане незает и няма възможности за командироване, още от средата на 2024г. разпределението на наказателните дела ще трябва да се извършва измежду 3-ма съдии, а това на практика означава закриване на отделението.

Мнението ми като съдия с дългогодишен опит е, че доколкото голям брой от разглежданите от окръжните съдилища въззивни дела на практика приключват на тази инстанция, те трябва да бъдат разглеждани от съдии с висока квалификация, която от своя страна се постига със специализация поне по основни материи.

На въпрос 8: В концепцията си съм разгледала постъплението на дела за периода 2014-2019г., което е следното:

- за 2019г. - 1496 бр.
- за 2018г. - 1545 бр.
- за 2017г. - 1601 бр.
- за 2016г. - 1363 бр.
- за 2015г. - 1577 бр.
- за 2014г. - 1608 бр.

От това сравнение се вижда, че най-високи стойности се наблюдават първоначално през 2014г., като през следващите 2015г. и 2016г. делата постепенно намаляват.

На стойностите от 2014г. те обаче се връщат през 2017г., след което продължават да намаляват през 2018г. и

2019г. В този смисъл съм посочила, че има повтарящ се цикъл на пикови постъпления, следван от плавно намаляване за две години и отново покачване на третата година. Не смятам, че може да се говори за критерии, които определят тази цикличност. Постъпленията са обективни факти, а причините, водещи до разликите в тях може да са най-разнообразни-икономически статус на населението, трудова заетост, стопански оборот и пр.

По въпрос 9: В приетите от Общото събрание на съдиите при Окръжен съд-Враца Вътрешни правила за определяне натовареността на председателя и зам. председателите, на ръководителя на търговско отделение, на съдията наставник, на съдиите, които са натоварени с осъществяване на организационни функции и на съдиите, за които има предписание на здравните органи, не е предвиден период за преизчисляване на натовареността. До момента не са постъпвали и предложения от съдии за таксва преизчисляване. Личната ми натовареност през последната ми година като административен ръководител при разпределение на делата е била 50%.

По въпрос 10: Съдиите от Окръжен съд-Враца винаги са били отворени към организирането и провеждането на образователни инициативи и приветстват добрите идеи за такива. Процесът на осъществяване на такива инициативи може да бъде продължен, но при включването и на районни съдилища от окръга, доколкото при намаления персонален състав на ОС-Враца, съдът трудно се справил сам с това. Окръжен съд-Враца има реализирани сътрудничества с неправителствени и местни обществени организации, поради което считам, че те могат да продължат в посока популяризиране работата на съда сред гражданите, разясняване на съдебните процедури и на правата и задълженията на участниците в съдебния процес, анкетиране на граждани по въпроси, касаещи подобряване на предоставяните от съда административни услуги, организиране на дискусии по определени теми на правораздаването, популяризиране на медиацията и др.

По въпрос 11: Макар отговора на този въпрос да е по-скоро от компетентността на прокуратурата и МВР, мога най-общо да кажа, че се касае за регион със значителна бедност на населението, като това вероятно е и основната причина за по-високата престъпност там.

С уважение:

/Надя Пеловска-Дилкова/